

شناخت رئیس جمهور از دیدگاه قانون اساسی و رهبری مقدمه

به حق انتخابات را می توان آینه تجلی حضور و مشارکت ملت در تعیین سرنوشت خویش نامید که در آن، فرهنگ و رشد خود را به نمایش می گذارند. این حضور و مشارکت نشانگر دو چیز است: تدبیر و توصیف. تدبیر سخن از عقل است و توصیف سخن از عشق و وصف حال. عشق به ایران و آرمان های مقدس انقلاب اسلامی و شهدا.

بر این اساس انتخابات، انتخاب عقل و عشق برای ماندگاری، در جهان پر از بحران و آشوب، و تلاش برای ساختن فردای بهتر. ساختنی که حضور سیاسی مردم را عقلانی - معنوی می داند و این ایجاد طرح نو در دنیای امروز است که برای سیاست و سازندگان امروز، رفتاری بدیع و ناشناخته باقی مانده است.

حال سؤال مطرح این است، که در اندیشه رهبران دینی انقلاب اسلامی و منشور اساسی آن، یک رئیس جمهوری⁽¹⁾ چه وظایف و نقشی در یک سیستم دارد: تلاش برای پاسخ به این سؤال، ساختار پژوهش ما را شکل خواهد داد.

چگونه آمدن و ماندن یک رئیس جمهور

برای شرکت یک رئیس جمهور در انتخابات به سه عنصر نیاز است:

یکم. انتخاب مردم. دوم. نامزدهای انتخابات. سوم. ارتباط نامزدها با مردم.

یکم. انتخاب مردم

مردم موتور اصلی حرکت جامعه و تضمین کننده سعادت، رشد و تعالی جامعه اند و بی حضور و مشارکت آنان، اهداف متعالی اسلام و جامعه اسلامی هرگز تحقق نخواهد یافت.

الف. جایگاه مردم در قانون اساسی:

مرور گذرا بر قانون اساسی و مطالعه فصول و اصول مختلف آن، نشان می دهد که مردم نقشی اساسی و جدی، هم در شکل گیری و پیروزی انقلاب اسلامی ایران، هم در تأسیس نظام جمهوری اسلامی و هم در استمرار و اداره نظام اسلامی داشته و دارند. از مهم ترین عرصه ها و نمودهای نقش و تأثیر مردم در نظام جمهوری اسلامی، می توان به موارد ذیل اشاره کرد.

1. شکل گیری انقلاب و پیروزی آن.

2. حق حاکمیت ملی.

3. تعیین نوع نظام.

4. تصویب قانون اساسی و اصلاحات آن.

5. انتخاب غیر مستقیم رهبری.

6. انتخاب مستقیم رئیس جمهوری .

7. انتخاب مستقیم نمایندگان مجلس.

8. شوراها.

9. همه پرسی.

یکی از این نمودها، انتخاب رئیس جمهور است. طبق «اصل 114» قانون اساسی، رئیس جمهور برای مدت چهار سال با رأی مستقیم مردم انتخاب می شود.

از اصول مهم انتخابات ریاست جمهوری:

1. اصل اکثریتی بودن انتخابات است که در اصل یکصد و هفدهم قانون اساسی پیش بینی شده است. به موجب این اصل، «رئیس جمهور با اکثریت مطلق آرای شرکت کنندگان انتخاب می شود».⁽²⁾
2. اصل مستقیم بودن انتخابات رئیس جمهوری: منظور از مستقیم بودن یا درجه ای بودن انتخابات آن است که مردم بی واسطه رئیس جمهور خود را از میان کاندیداهای اعلام شده انتخاب می کنند. طبق اصل یکصد و چهارم قانون اساسی مقرر می دارد: «رئیس جمهور با رأی مستقیم مردم انتخاب می شود».⁽³⁾

ب. جایگاه مردم در اندیشه رهبران دینی

بر این اساس امام خمینی (ره) معتقد است: «همه مسئول سرنوشت کشور و اسلام هستند، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آتی»⁽⁴⁾ و گمان نمی کنم که نقش و اهمیت انتخابات بر کسی پوشیده باشد». بحمدالله هر چه از عمر با برکت انقلاب شکوهمند اسلامی می گذرد، مردم مسلمان و متعهد کشور به اهمیت حضور و نقش تعیین کننده خود در تمامی صحنه های انقلاب آشناتر می شوند و راز دوام، بقا و استحکام قیام الهی خود را بهتر کشف می نمایند.⁽⁵⁾ از طرفی مقام معظم رهبری این حضور را حضوری مسئولانه می داند: «وظیفه آحاد عظیم ملت هم این است که در این حادثه بسیار مهم که به سرنوشت کشور مربوط می شود، به طور دلسوزانه و مسئولانه شرکت کنند».⁽⁶⁾ از طرفی ایشان انتخابات را مظهر اقتدار ملی می داند: «... اگر ملت عزیز ایران بتواند در این انتخابات، آرای فراوان خود را به میدان بیاورد و حضور مردمی، حضور چشمگیری باشد، این بزرگ ترین مظهر اقتدار و عزت ملی است».⁽⁷⁾

ویژگی های انتخاب مردم، طبق اندیشه رهبران دینی ما، انتخابات رئیس جمهور توسط مردم یک اصل است و این اصل به دلیل ویژگی های ذیل است.

1. مسئولیت پذیری همگانی.⁽⁸⁾
2. عدم مسامحه در انتخابات.⁽⁹⁾
3. شرکت در انتخابات برای حفظ حیثیت اسلام و مصالح کشور.⁽¹⁰⁾
4. مبتنی بودن سرنوشت کشور بر انتخابات.⁽¹¹⁾

دوم. اصول انتخاب مردم

مقام معظم رهبری چند مسئله اساسی را در انتخاب مردم، شرط می داند.

الف. مسئله حضور مردم: ایشان معتقد است که هر کس به نظام اسلامی علاقه دارد، در این انتخابات شرکت خواهد کرد و انتخابات را یک تکلیف الهی و اسلامی محاسبه می کنند. کسانی که به مسائل دینی توجه ندارند نیز باید به چشم یک تکلیف وجدانی و ملی به آن بنگرند.⁽¹²⁾ علاوه بر این باید انتخابات را یک آزمایش بزرگ بدانند؛ بنابراین مقام معظم رهبری، حضور مردم را یک آزمایش بزرگ و شرکت در آن را یک تکلیف الهی، اسلامی، وجدانی و ملی می داند.

ایشان یکی از اهداف دشمنان اسلام را بی رونق کردن انتخابات و شرکت نکردن مردم در آن می داند که مردم باید نسبت به آن هوشیار باشند: «دشمن چشم دوخته است که انتخابات ریاست جمهوری، انتخابات بی رونقی بشود، برای آنها این مهم است در درجه اول، دشمن مایل است که انتخابات، بی رونق شود».⁽¹³⁾

ب. ویژگی های حضور: از مهم ترین ویژگی های حضور مردم در انتخابات به این شرح است:

1. حضور حداکثری است: یکی از بزرگ ترین شاخص های مردمی بودن حکومت ها در دنیا، شرکت مردم در انتخابات و گزینش

های بزرگ ملی است. از نظر رهبری، اگر مردم حضور حداکثری داشته باشند، نتایج ذیل حاصل می شود.

کشور بیمه می شود: مقام معظم رهبری معتقد است: «حضور مردم در انتخابات، کشور را بالفعل بیمه می کند. انتخابات نشان دهنده واقعی حضور مردم در صحنه سیاسی کشور است. هر انتخاباتی که پر شور «برگزار» شود، کشور را بیمه می کند.»⁽¹⁴⁾

اقتدار حکام افزایش می یابد: «اگر ملت عزیز ایران بتواند در این انتخابات آرای فراوان خود را به میدان بیاورد و حضور مردمی، حضور چشمگیری باشد، این بزرگ ترین مظهر اقتدار و عزت ملی است.»⁽¹⁵⁾

آینده دولت را تضمین می کند: «حضور شما، پایداری انقلاب را محکم می کند و به مدیران آینده کشور جرأت و قدرت کار می بخشد و آینده را تضمین می کند.»⁽¹⁶⁾

اثبات نظام مردم سالاری است: «حضور [شما] در پای صندوقها، نشان دادن مردم سالاری در این کشور، تقریباً از همه کشورهای غربی و کشورهای لائیک بیشتر بوده و این دفعه هم به فضل الهی همین طور خواهد شد.»⁽¹⁷⁾

موجب پیشرفت و زنده شدن فضای زندگی خواهد شد: حضور مردم زنده کننده فضای زندگی در یک کشور است. وقتی مردم در سیاست دخالت نکنند و نسبت به اوضاع سیاسی اظهار نظر و دلسوزی نکنند و ندانند که چه کسی آمد و رفت و چه کسی مسئولیت پیدا کرد و ندانند که با چه کسی مبارزه می کنیم و به کدام سمت می رویم، کشور پیش نخواهد رفت.⁽¹⁸⁾

2. حضور به همراه انتخاب اصلح: از نظر مقام معظم رهبری، مسئله انتخابات مسئله سپردن سرنوشت بخش عمده امکانات کشور به یک نفر و یک مجموعه است و سرنوشت مسائل اقتصادی، فرهنگی، روابط خارجی و مسائل گوناگون دیگر تا حدود زیادی به این قضیه وابسته است؛ از این رو «مردم وظیفه دارند، به ملاکهای دینی و شرعی و انقلابی نگاه کنند، به روابط و قوم و خویشی و این طایفه و این طور چیزها نگاه نکنند؛ ببینند واقعاً چه کسی با معیارهای الهی و انقلابی مناسب تر و به آن نزدیک تر است، او را انتخاب کنند و با شور و شوق به عنوان یک وظیفه در این کار دخالت کنند.»⁽¹⁹⁾ ایشان معتقد است که انتخاب فرد اصلح و دارای تقوا و تدبیر برای مقام مهم ریاست جمهوری که در قانون اساسی جدید، دارای اختیارات وسیع در اداره کشور است، وظیفه ای شرعی، عقلی و انقلابی است و کوتاهی در این امر، یا (کوتاهی) در حضور پای صندوق های رأی، خسارت های جبران ناپذیری به بار خواهد آورد.⁽²⁰⁾

امام خمینی (ره) نیز راههای شناخت نامزدهای شایسته را به مردم گوشزد می کند و معتقد است: «احدی شرعاً نمی تواند به کسی کور کورانه و بدون تحقیق رأی بدهد.»⁽²¹⁾

ج. راههای شناخت رئیس جمهور

1. تشخیص خود فرد: امام خمینی (ره) راه های شناخت نامزدهای شایسته را به مردم گوش زد می کند و می فرماید: «احدی شرعاً نمی تواند به کسی کورکورانه و بدون تحقیق رأی بدهد.»⁽²²⁾ وی هم چنین می فرماید: «فرض بکنید که اگر همه کسانی که در رأس [اند] پیشنهاد بکنند که فلان آدم را شما وکیل کنید، لکن شما به نظرتان درست نباشد، جایز نیست شما تبعیت کنید، باید خودتان تشخیص بدهید که آدم صحیحی است تا اینکه بتوانید رأی بدهید.»⁽²³⁾

2. شناخت سوابق اشخاص: امام (ره) می نویسد: «امید است ملت مبارز و متعهد، به مطالعه دقیق در سوابق اشخاص و گروهها، آرای خود را به اشخاصی بدهند که به اسلام عزیز و قانون اساسی وفادار باشند.»⁽²⁴⁾ ایشان در جایی دیگر می فرمایند: «در هر حال، مردم با بصیرت و درایت و تحقیق، کاندیداهایی را شناسایی کردند و به سوابق و روحیات و خصوصیات دینی - سیاسی نامزدهای انتخاباتی توجه نمایند.»⁽²⁵⁾

3. معرفی روحانیون متعهد: امام معتقد است: اگر برای کسی شناخت نامزد مشکل باشد، می تواند از طریق «معرفی روحانیون متعهد در شهرستانها یا اشخاص متدین موجه که گرایش به چپ و راست یا دسته ای نداشته باشند.»⁽²⁶⁾ به انتخاب رئیس جمهور بپردازد.

4 مشورت با علما و اشخاص مورد اعتماد: در نظر امام «مردم با علما و اشخاص مورد اعتمادشان مشورت کنند، بعد به هر کس که خواستند رأی دهند.»⁽²⁷⁾

دوم. نامزدهای انتخابات

در نظام جمهوری اسلامی، ریاست جمهوری شأن مهمی است. در حقیقت بازوی اجرایی نظام و دولت است. کسی که نامزد پست های حکومتی می شود، باید بداند که در چه نظامی وارد صحنه شده است، زیرا نظام های سیاسی، تفسیر و تلقی یکسانی از پست های حکومتی ندارند. در نظام غربی، پست های حکومتی ماهیت قدرت مدارانه دارند و انتخابات، عرصه

مسابقه و رقابت خواهد بود و این رقابت در جهت کسب قدرت سیاسی است که این برگرفته از اندیشه غرب است که اعتقاد دارد علم تولید کننده قدرت است، از این رو رقابت انتخاباتی نامزدها، رقابت در قدرت طلبی است.⁽²⁸⁾ اما در نظام اسلامی، پست های حکومتی ماهیت قدرت مدارانه ندارد؛ قدرت از آن خداست و اگر مقام و منصبی در نظام اسلامی است، نه برای تصاحب قدرت که برای جلب رضای الهی، در خدمت به بندگان او، عدالت گستر است. بنابراین چگونه آمدن و چگونه ماندن یک رئیس جمهور، بسیار مهم است.

الف. چگونه آمدن: طبق قانون اساسی شخصی که در انتخابات ریاست جمهوری برای انتخاب شدن شرکت می کند، باید پیش از شروع انتخابات، آمادگی خود را رسماً اعلام دارد.⁽²⁹⁾ وی باید صفات و شرایط لازم این مقام را دارا باشد. این شرایط و صفات بدین شرح است:

1. از رجال مذهبی و سیاسی باشد. ایرانی الاصل باشد. تابع ایران باشد. مدیر و مدبر باشد. دارای حسن سابقه و امانت و تقوا باشد. مؤمن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران، یعنی قانون اساسی و ولایت فقیه باشد. مؤمن و معتقد به مذهب رسمی کشور، یعنی شیعه جعفری اثنی عشری باشد.⁽³⁰⁾

از طرفی، بر طبق اندیشه های امام و مقام معظم رهبری، رئیس جمهوری باید دارای ویژگی های ذیل باشد:

1. صالح و دیندار: یک رئیس جمهور باید «صد در صد مسلمان و معتقد به احکام اسلامی و معتقد به اجرای احکام اسلام و مخالف با مکتب های انحرافی و معتقد به جمهوری اسلامی باشد».⁽³¹⁾ علت چنین شرطی این است که با این مقدمه، بسیاری از مشکلات یا پیش نمی آید یا اگر پیش بیاید، رئیس جمهور در صدد رفع آن برمی آید: «اگر رئیس جمهور شایسته و متعهد به اسلام و دلسوز برای کشور و ملت باشد، بسیاری از مشکلات پیش نمی آید و مشکلاتی اگر باشد، رفع می شود».⁽³²⁾

2. اخلاص در عمل: از دیگر شرایط رئیس جمهوری، اخلاص در عمل است. مراد از اخلاص آن است که کارها به انگیزه الهی و برای رضای خداوند باشد. از نظر رهبران دینی انقلاب اسلامی، کار یک رئیس جمهور باید نه فقط رضای مردم، بلکه کسب رضای خداوند باشد. کار مسئول امور و صاحب منصب در نظام اسلامی، فقط مواجهه با مردم نیست، اگر با خدا متصل نباشد، کار برای مردم و خدمت به آنها، یعنی همان مسئولیت اصلی ای که دارد، معطل خواهد ماند.⁽³³⁾

3. جدایی از جریان نفاق: بر طبق اندیشه رهبران ما، یک رئیس جمهور واقعاً باید به اسلام معتقد باشند؛ نه فقط در ظاهر به آن اظهار نمایند. امام خمینی در این باره می فرماید: «همه چیز ما باید روی موازین اسلامی باشد. افرادی که تعیین می شوند، باید کسانی باشند که به درد اسلام و جمهوری اسلامی بخورند و عقیده شان هم این باشد که اسلام خوب است، نه فقط اظهار کنند، ولی عقیده نداشته باشند، کما اینکه در اول انقلاب، خیلی ها اظهار اسلام می کردند».⁽³⁴⁾

4. دلسوز باشد: در اندیشه رهبران، «دلسوزی» شرطی مهم برای انتخاب رئیس جمهور است.⁽³⁵⁾ از نظر مقام معظم رهبری بیشتر مشکلات ملت ها در هر جا که رنجی برده اند، این بود که مسئولان دلسوزی که تنها همتشان بر طرف کردن مشکلات مردم باشد در میان آنها یا نبوده اند یا کم بوده اند؛⁽³⁶⁾ «امید آن دارم که با وحدت کلمه و کوشش، در راه التیام بین قشرهای مختلف، موفق شوید که نمایندگانی متعهد، متفکر، دلسوز به ملت و به خصوص طبقه مستضعف و خدمتگزار به اسلام و مسلمین [باشید]».⁽³⁷⁾

5. معتقد به اسلام، جمهوری اسلامی و قانون اساسی: این شرط از شرایط اصلی و حساس برای انتخاب رئیس جمهوری است. این حساسیت به اندازه ای است که امام خمینی (ره) می فرماید: «من متواضعانه از شما می خواهم که حتی الامکان در انتخاب اشخاص با هم موافقت نمایید و اشخاص اسلامی، معتقد، غیر منحرف از صراط مستقیم الهی را در نظر بگیرید و سرنوشت اسلام و کشور خود را به دست کسانی دهید که به اسلام و جمهوری اسلامی و قانون اساسی معتقد و نسبت به احکام نورانی الهی متعهد باشند و منفعت خود را بر مصلحت کشور مقدم ندارند».⁽³⁸⁾

6. شجاع باشد: بسیاری از ملت ها به این دلیل پیشرفت نکرده اند که رؤسا و مسئولانشان، شجاعت نداشته اند، پس «کسانی را که انتخاب می کنید، باید مسائل را تشخیص دهند، نه افرادی باشند که اگر روس یا آمریکا یا قدرت دیگری تشری زد بترسند، باید بایستند و مقابله کنند».⁽³⁹⁾ مقام معظم رهبری معتقد است: «این ملت، چون ملت شجاع و آزاده ای است، ملتی است که تهدید قدرتهای مستکبر جهانی او را به عقب نمی نشاند، بنابراین نماینده او هم باید شجاع باشد و نترسد، شجاعت در مقابل دشمن، شجاعت در مقابل باطل، شجاعت در پذیرش حرف حق».⁽⁴⁰⁾

ب. چگونه ماندن: وقتی ملت توانست با انتخاب درست خود بر عرصه سیاست تأثیر گذار باشد، باقی ماندن رئیس جمهور بر این موقعیت، مهم ترین دغدغه او خواهد بود و این مسئله به تدبیر و عمل سیاسی رئیس جمهور منتخب وابسته است. به همین دلیل مسئولیت رئیس جمهوری پس از انتخابات، دو چندان می شود.

بر طبق قانون اساسی، دو گونه مسئولیت برای رئیس جمهوری پیش بینی شده است:

1. مسئولیت جزایی رئیس جمهوری:

هر گاه شخص رئیس جمهور به ارتکاب جرمی از جرایم عادی مثل ارتشا، اختلاس و نظایر آن متهم شود، مسئولیت کیفری دارد و مصون از تعقیب دستگاه قضایی نیست.

2. مسئولیت اجرایی رئیس جمهوری:

به موجب اصل یکصد و بیست و دوم قانون اساسی، رئیس جمهور در حدود اختیارات و وظایفی که به موجب قانون اساسی یا قوانین عادی به عهده دارد، در برابر ملت، رهبر و مجلس شورای اسلامی مسئول است. این مسئولیت را می توان در اندیشه رهبران دید؛ مهم ترین مسئولیت رئیس جمهور در اندیشه رهبران دینی به این شرح است:

عدم تجمل و اسراف در زندگی: در نظر مقام معظم رهبری «مسئولان نظام اسلامی نباید در رفتار و عمل خودشان، مسرفانه و منجملانه زندگی کنند و بالاتر از آن، نباید طوری زندگی کنند که روش اسراف آمیز و تجمل آمیز را به یک فرهنگ تبدیل کنند».⁽⁴¹⁾

تلاش در راه حفظ استقلال کشور و عزت ملی: از دیدگاه ایشان «این مجاهدت، تنها راهی است که ما در پیش داریم و باید نگذاریم، در عزم خودمان فتوری به وجود بیاید. این مجاهدت در میدان های گوناگونی است که اهم آنها، یکی مجاهدت در راه حفظ استقلال کشور و عزت ملی در برابر سیاست توسعه طلبی و انحصارطلبی ای است که آمریکا در نگاه چند ساله اخیر به دنیا دارد».⁽⁴²⁾

مجاهدت در راه نشر فرهنگ اسلام و تفکر دینی: عامل دیگر مجاهدت در راه «نشر فرهنگ اسلام ناب و تفکر دینی و ترویج تفکری است که به بیداری دنیای اسلام انجامید، ترویج این تفکر در دنیای اسلام، چیزی است که در هیچ نقطه ای از دنیای اسلام، در زمان ما و لاقول قرن ها پیش از زمان ما سابقه نداشته است».⁽⁴³⁾

امام خمینی (ره) معتقد است، یک نماینده باید مدافع اسلام ناب محمدی باشد: «مردم [به افرادی] رأی دهند که متعهد به اسلام و وفادار به مردم باشند... و در یک کلمه، مدافع اسلام ناب محمدی (ص) باشد».⁽⁴⁴⁾

مجاهدت در راه گسترش آبادانی و توسعه زندگی مردم کشور: رهبری معتقد است: «میدان دیگر، میدان مجاهدت برای گسترش آبادانی و توسعه زندگی مردم در داخل کشور است؛ البته بار عمده این مجاهدت، بر دوش دستگاه های اجرایی کشور است».⁽⁴⁵⁾

مجاهدت برای بسط عدالت و رفع تبعیض و جلوگیری از تناول بیت المال: «یکی از دشوارترین میدانهای مجاهدت، میدان مجاهدت برای بسط عدالت است... تا وقتی در جامعه عدالت باشد، تبعیض نباشد، نگاه متفاوت به اشخاص و قشرها نباشد و امتیازطلبی های زیادی و نا بحق و نابجا در جامعه وجود نداشته باشد، مردم بر خیلی از ناکامی ها صبر می کنند».⁽⁴⁶⁾

از نظر رهبری «وظیفه بزرگ امروز دولت، بر طرف کردن مشکلات زندگی مردم است؛ چه مشکلات اقتصادی که در درجه اول است و چه مشکلات دیگر که آنها هم مسائل مردم است. وظیفه اول و اساس تکلیف ما، به عنوان مسئول، خدمت به مردم است».⁽⁴⁷⁾

مبارزه با فقر و فساد و تبعیض: «بنده باز هم با صدای بلند اعلام می کنم که مسئولان کشور، چه در قوه مجریه، چه در قوه قضائیه و چه در قوه مقننه، باید با فقر، فساد و تبعیض در این مملکت، مبارزه کنند. اگر بخواهند وضع امنیت کشور را، وضع معیشت مردم را، وضع عزت بین المللی ما را تأمین کنند، راهش مبارزه با همین ها است».⁽⁴⁸⁾

پاسخ گویی: آیت الله خامنه ای می فرماید: «مسئولان بلند پایه کشور، قوای سه گانه، همه باید پاسخ گو باشند؛ پاسخ گوی کار خود، پاسخ گوی تصمیم خود، پاسخ گوی سخنی که بر زبان آورده اند و تصمیمی که گرفته اند».⁽⁴⁹⁾

معیار قرار دادن اسلام و قرآن.⁽⁵⁰⁾

پایبندی به همه ارزش ها و حرکت بر اساس آن.⁽⁵¹⁾

عمل به قانون اساسی.⁽⁵²⁾

خدمت به مردم و جلب محبت و اعتماد آنان.

سوم. ارتباط نامزدها با مردم

در عرصه رقابت انتخاباتی، آنچه دو سوی انتخابات (مردم و نامزدهای انتخابات) را به هم پیوند می زند، ساز و کار تبلیغات است. «ترانس کوالتر» می گوید: «تبلیغات تلاشی است که توسط برخی افراد یا گروه ها، با بهره گیری از وسایل ارتباطی برای کنترل، تغییر یا شکل دادن نگرش دیگر گروه ها انجام می شود».⁽⁵³⁾ حضرت امام خمینی (ره) در تعریف تبلیغات معتقد است: «تبلیغات همان شناساندن خوبی ها و تشویق به انجام آن و ترسیم بدی ها و نشان دادن راه گریز و منع از آن است».⁽⁵⁴⁾

حال سؤال مطرح این است که نامزدهای انتخاباتی در نظام جمهوری اسلامی، باید چه معیارها و ضوابطی را برای تبلیغات رعایت کنند. در اندیشه رهبران ما، انتخابات در کشور مسابقه ای برای خدمت است؛ نه مسابقه ای برای کسب قدرت، پس در منطق اسلامی، قدرت، عزت، آبرو، خوشنامی و امکانات، فقط و فقط برای خدمت به مردم و حرکت دادن خود و جامعه و کشور در راه نظام مقدس اسلامی و رسیدن به آرمان های بلندی است که انسان ها نیاز دارند، بنابراین هر کس که آماده است تا بیش از دیگران زحمت بکشد و توقعی را که مسئولان کشورهای دیگر از مقام و موقعیت خود دارند، نداشته باشد، داخل این میدان شود.⁽⁵⁵⁾

بنابراین، ملاک های تبلیغات اسلامی در انتخابات، از دیدگاه رهبران انقلاب اسلامی دارای ویژگی های ذیل است:

- ارزش های نظام اسلامی را تخریب نکنند.

- به تخریب یکدیگر نپردازند.

- آمارهای دقیق را به مردم ارائه نمایند.

- در کمال صداقت با مردم سخن بگویند و عقیده و نیت واقعی شان را بازگو کنند.

- وحدت ملی را خدشه دار نکنند.

- وعده های ناممکن به مردم ندهند و سطح مطالبات مردم را بالا نبرند.

- از تبلیغات پر هزینه خودداری کنند؛⁽⁵⁶⁾ «در تبلیغات انتخابات ریاست جمهوری که آزمایش عظیمی برای ملت است، مراقبت شود که مخارج بیش از [حد] متعارف و زیادی و اسراف گونه انجام نگیرد».⁽⁵⁷⁾

- رعایت اخلاق اسلامی در انتخابات: «از آقایان کاندیداها و دوستان آنان انتظار دارم که اخلاق اسلامی - انسانی را در تبلیغ برای خود و کاندیداها خوب رعایت و از هرگونه انتقاد از طرف مقابل که موجب اختلاف و هتک حرمت باشد، خودداری نمایند که برای پیشبرد مقصود، ولو اسلامی باشد، ارتکاب خلاف (اخلاقی و فرهنگی)، مطرود و از انگیزه های غیر اسلامی است».⁽⁵⁸⁾

9. رعایت کمال آرامش و عدم ایجاد جو بحران در انتخابات: «من بسیار مایل هستم که گروه هایی که متعهد و معتقد به جمهوری اسلامی و خدمتگزار به اسلام هستند، در مبارزات انتخاباتی کمال آرامش را در تبلیغ کاندیداهاشان رعایت نمایند و نسبت به یک دیگر تفاهم و صمیمیت و اخوت اسلامی داشته باشند و از تفرقه و کدورت شدیداً اجتراز کنند».⁽⁵⁹⁾

- عدم استفاده از اموال عمومی در انتخابات: «این جانب به هیچ وجه و به هیچ کس اجازه نمی دهم تا از سهم مبارک امام (ع) یا از اموال دولت و اموال دفاتر و سازمانها و مجامع و اموال عمومی خرج انتخابات کند».⁽⁶⁰⁾

خلاصه آنکه رئیس جمهوری، از زمان آمدن تا زمان رفتن، نسبت به مردم، قانون اساسی، انقلاب اسلامی و دفاع از اندیشه ولایت مطلقه فقیه مسئول است و در این مسئولیت، باید در همه لحظه ها خدا را حاضر و ناظر بر اعمال و رفتار خود بداند تا بتواند وظایف خود را به منصفه عمل برساند.

پی نوشت ها:

1- ذیل واژه ریاست جمهوری Presidency این گونه آمده:

«مقام و نقش و وظایف رئیس دولت برگزیده شده در یک جمهوری» را گویند.

داریوش آشوری، دانشنامه سیاسی، تهران: مروارید 1382، ص 180.

2- محمد جواد صفار، حقوق اساسی؛ آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، (تهران: مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی، 1382) ص 123.

3- همان، ص 122.

4- 68/3/15، صحیفه نور، ج 21، ص 187.

5- صحیفه نور، ج 20، ص 193.

6- سخنرانی مقام معظم رهبری در اجتماع مردم گیلان، اردیبهشت 1380.

7- 1380/1/1.

8- صحیفه نور، ج 12، ص 6.

9- صحیفه نور، ج 18، ص 198.

10- صحیفه نور، ج 12، ص 7-6.

11- صحیفه نور، ج 18، ص 253.

12- 1378/1/18.

13- 1385/4/11.

14- 1377/7/15.

15- 1380/1/1.

16- 1368/4/23.

17- 1380/3/18.

18- 1368/9/22.

19- 1372/11/14.

20- 1368/4/23.

21- صحیفه نور، ج 18، ص 233 - 232.

22- صحیفه نور، ج 18، ص 233 - 232.

23- صحیفه نور، ج 18، ص 198.

24- صحیفه نور، ج 18، ص 198.

- 25- 58/12/21، صحیفه نور، ج 12، ص 4 - 3.
- 26- 59/2/17؛ صحیفه نور، ج 12، ص 75.
- 27- 62/9/20، صحیفه نور ج 12، ص 179.
- 28- همان.
- 29- اصل 116 قانون اساسی.
- 30- اصل یکصد و پانزدهم قانون اساسی.
- 31- صحیفه نور، ج 12، ص 75.
- 32- سخنرانی مقام معظم رهبری.
- 33- سخنرانی مقام معظم رهبری، 1379/9/25.
- 34- صحیفه نور، ج 18، ص 179.
- 35- 1382/11/24.
- 36- 1378/3/4.
- 37- صحیفه نور، ج 11، ص 273، 58/11/28.
- 38- صحیفه نور، ج 11، ص 269.
- 39- 62/10/12، صحیفه نور، ج 18، ص 198.
- 40- 1382/11/24.
- 41- 1379/9/25.
- 42- 82/6/19.
- 43- 82/6/19.
- 44- 67/1/11، صحیفه نور، ص 194.
- 45- 1382/6/19.
- 46- 1382/6/19.
- 47- 1378/1/1.
- 48- 1379/1/7.
- 49- 1383/1/26.
- 50- 1370/9/30 و صحیفه نور، ج 12، ص 7، 58/12/22.

- 51- 1379/2/23 و صحیفه نور، ج 11، ص 273، مورخه 58/11/28.
- 52- 1379/3/29 و صحیفه نور، ج 21، ص 187، مورخه 68/3/15.
- 53- تبلیغات و جنگ روانی، ترجمه حسین حسینی، (تهران: دانشگاه امام حسین (ع))، 1372، ص 96.
- 54- روزنامه رسالت 68/1/15.
- 55- 1380/2/11.
- 56- خطبه دوم نماز جمعه تهران، شنبه 29 اردیبهشت 1380.
- 57- 1367/2/6.
- 58- 58/10/14، پیام در آستانه انتخابات ریاست جمهوری، صحیفه نور، ج 11، ص 187.
- 59- 58/10/14، پیام در آستانه انتخابات ریاست جمهوری، صحیفه نور، ج 11، ص 188.
- 60- 66/4/10، صحیفه نور، ج 2، ص 101.

<http://www.hawzah.net/Hawzah/Magazines/MagArt.aspx?MagazineNumberID=4197&id=26764>